

dette for nødvendigt, naar det strøg Understøttelserne til de faglige Foredrag af industriel og agrarisk Art. Jeg skal ikke sige noget om disse Besparelser, som ogsaa jeg beklager, men Folkeuniversitetsforedragene have intet som helst med den Slags Foredrag at gøre. Folkeuniversitetsbevægelsen er et Forsøg paa at bringe Videnskaben ud over hele Landet. Da ikke alle Folk kunne komme til Videnskabens Arnested, Københavns Universitet, har dette søgt at komme i Forhold til Landet, og denne Bevægelse er ikke af faglig, men af videnskabelig Art. Den søger at gøre Folk Videnskabens Resultater og Videnskabens Metoder forklarlige.

Denne Bevægelse har bredt sig hertil fra England. I 1898 bevilgede Rigsdagen et Beløb paa 5,000 Kr. som Støtte dertil, og i 1901 forhøjede den det paa § 26 til 8,000 Kr. og giver saa 2,000 Kr. paa Universitetets Konto til Administrationen. Jeg havde haabet, at det var af Visdom, Finansudvalget havde ladet denne sidste Bevilling staa paa Universitetets Konto. Jeg hører nu, at det er en Forglemmelse. Men det vilde være Visdom at lade den staa, selv om man vil slette de 8,000 Kr., hvad jeg haaber, man ikke vil. Men kan nemlig ikke afvikle dette Forhold paa en Gang. Administrationen af denne Sag maa sidde, i alt Fald en Tid, man kan ikke pludselig tage disse 2,000 Kr. bort, som man vilde gøre, hvis man stryger dem nu denne Gang. At stryge de 8,000 Kr. vil sige det samme som at slaa hele denne Bevægelse ihjel. Det kan nemlig ikke ventes, at den vil kunne blive staaende, naar Tilskuddet stryges. Den kan maaske blive staaende i København, thi København faar ikke noget direkte Tilskud, i alt Fald ikke af de 8,000 Kr. Tilskuddet til Administrationsudgifterne kommer jo ogsaa den til gode.

Ligesom denne Bevægelse, som det vistnok ogsaa skal vise sig her i Tinget, hidtil er gaaet frem uden Partihensyn enten af politisk eller religiøs Art, saaledes er jeg overbevist om, at det vil gaa i Fremtiden. Det er en rent videnskabelig Bevægelse. Den Gang den kom hertil, blev der talt for den af Højskoleforstander Alfred Poulsen, Professor Wilkens og Magister Gerson Trier. Disse tre helt forskellige Personligheder vare alle interesserede for, at vi fik Del i det Arbejde, som havde virket til saa stor Velsignelse i England, og Bevægelsen er gaaet videre i det samme Spor, uden Hensyn til Partier. Jeg ved nok, at der fra en vis Side blev gjort Forsøg paa at anvende den til at „omvurdere

Værdierne” her i Landet, men det faldt ynkeligt ud, og jeg ved ogsaa nok, at man i visse Højskolekredse var bange for, at denne Bevægelse skulde ødelægge Højskolens Arbejde, men ledende Højskolemænd have været Lærere i den lige fra Begyndelsen, saaledes daværende Forstander paa Askov Højskole, Schrøder, og ogsaa la Cour; den nuværende Kultusminister og flere andre Højskolemænd have ligeledes været med i Bevægelsen. Den har virket uden Partihensyn, kun med det Formaal at sprede Kendskab til Videnskabens Resultater og Metoder over Landet. Den virker dels ved Foredrag, men disse Foredrag efterfølges af en Samtaletime, hvor der kan rettes Spørgsmaal til Foredragsholderen, og Emnet uddybes videre. Dels anvendes ogsaa videnskabelige Hjælpe-midler, trykte Grundrids. Det er en helt anden Art Foredragsvirksomhed end den almindelige her i Landet, ogsaa bortset fra den rent faglige. Den udfylder Folkehøjskolens Arbejde og det Arbejde, der gøres i vore Foredragsforeninger.

Nu vil man sige: Ja, men naar Virksomheden er saa god, maa den kunne staa paa egne Ben. Nej, det kan den ikke, fordi den er af videnskabelig Art. Prøv blot paa her i Landet at tage Understøttelserne til Videnskab og Kunst bort, saa gaar det ikke. Naar et Land som Danmark paa 2½ Mill. Indbyggere staa uden at behøve at blues, altsaa i Række med de største Nationer paa Videnskabens og Kunstens Omraader, er det ikke alene, fordi Racen, tror jeg, er god, men ogsaa, fordi Staten og private i saa rigt Maal støtte Videnskab og Kunst. Prøv at tage Statstilskuddene og Carlsbergfonden bort! Hvor var det da muligt for Videnskabsmænd at leve her i Landet? — de skulle jo ogsaa leve! Men derfor er Videnskaben ikke en ringe Ting, og det er Folkeuniversitetsbevægelsen heller ikke. Den kan ikke staa paa egne Ben, den vil dø, saa snart vi herinde tage Understøttelsen bort fra den. Den kan maaske holde sig i København og maaske ogsaa i enkelte Provinsbyer, hvor Kommunen understøtter den i vid Udstrækning, men paa Landet vil den helt dø ud og i de mindre Byer ogsaa.

De ville have lagt Mærke til de Møder, som der har været om Brugen af vore Forsamlingshuse, og som nu holdes hvert Aar. Man er bleven opmærksom paa, at Forsamlingshusene ikke altid benyttes efter deres Formaal. Der danses undertiden i dem mere, end der tales og synges. Man siger: Det er nødvendigt, vi kunne ikke